

DİNİMİ ÖĞRENİYORUM

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

ANKARA
2005

Önsöz

Diyanet İşleri Başkanlığı
Yayınları : 625

▼
Çocuk Kitapları : 159

▼
Metin Yazarları
Alparslan Durmuş
Hatice Işlak
İlyas Aslan
Neriman Gökçeğöz Karatekin

▼
Pedagojik Danışman
EDAM

▼
Düzeltili
Mustafa Kaya
Ramazan Özalpdemir

▼
Baskı
Sistem Ofset

Strazburg Cd. No: 7/A • Sıhhiye/Ankara
Tel : (0.312) 229 18 81 - 395 81 12

▼
Ankara, Temmuz 2005
ISBN : 975-19-3595-4

▼
© Diyanet İşleri Başkanlığı
Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

▼
İletişim Adresleri
Eskişehir Yolu 9. km. Çankaya / Ankara
Tel : 0(312) 295 73 06 • Faks : 284 72 88
web : www.diyaret.gov.tr
e-mail : diniyayinlar@diyanet.gov.tr

▼
Bu kitap, Din İşleri Yüksek Kurulunun
15.07.2004 tarih ve 128 sayılı
kararıyla basılmıştır.

Göz aydınlığımız olan sevgili yavrularımız,

Kalplerimiz, hayatın ilkbaharını ve eğitim bakımından en verimli çağını yaşayan siz çocuklarımız için sevgiyle titriyor.

Yeni güzellikleri sizinle yakalamak istiyoruz. Yaratılışımız, İslâm'la, güzellik ve iyiliklerle bezenmiştir. Allah sevgisi ve ahlâk güzelliği eğitimle hayatımıza yansır. Ancak o zaman Allah'a yaraşır güzel insan oluruz.

Elinizdeki kitap, bu düşüncelerden hareketle çocuk yaratılışımızdaki güzellikleri ortaya çıkarmak yükümlülüğü ile hazırlandı. Hacmi küçük olsa da bilgi, duygu ve davranış dünyanıza anlamlı bir katkı sağlama adına inanıyoruz. Çünkü bu kitapta, dinin öğretilmesini istediği faydalı bilgileri bulacaksınız. O'nun adıyla başlamanın verdiği iç huzuru, selâmlaşmanın yakınlaştıran gücünü hissedeceksiniz. Söz ve davranış bütünlüğü içinde en iyi modeli, aile ve toplum yaşamı için temel ahlâk ilkelerini ve bir kısmını da merakınıza bıraktığımız konuları okuyacaksınız. İnanıyoruz ki okurken düşünecek ve duyacak; Rabbimizin yapmamızı istediklerini, hoşunuza giderek yapacaksınız. Yapma dediklerinden de sakınacaksınız.

Dileğimiz, iyiliklere sevinmek, kötülüklerden sıkıntı duymak, kalbimizin bir karıncayı ezmeyecek kadar hassaslaşması ve bütün bunları özümsemek. Tercihlerimizi iyilikten yana kullanabilmek... Bunlar, bizim sorumluluklarımız ve siz de sorumluluk alabilecek durumdasınız. Size güveniyoruz ve sizi önemsiyoruz.

Sevgiyle büyüyen ve geleceğe umutla yürüyün.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

İçindekiler

İMAN

4

I. Ünite

Yüce Yaratıcımız ve Rabbimiz : Allah 6

II. Ünite

1. Rabbimizin Emrindeki Manevî Görevliler : Melekler 11
2. İlâhî Bilgi Kaynakları : Kutsal Kitaplar 12
3. Allah'ın Gönderdiği Seçkin Rehberler : Peygamberler 13
4. Bu Dünyadan Ötesi : Ahiret Hayatı 15
5. Allah'ın Şaşmaz Ölçüsü : Kader ve Kaza 17

İBADET

20

I. Ünite

Rabbimizin Huzurunda Günde Beş Kez : Namaz 23

II. Ünite

Kötülüklerden Uzaklaşmayı Öğreten : Oruç 28

III. Ünite

1. Allah'ın Verdiklerinden Onun İçin Harcamak : Zekât 31
2. Kutsala Yolculuk : Hac 33

AHLÂK

36

I. Ünite

1. İslâm Güzel Ahlâktır 38
2. Ahlâkın Kaynağı Olarak Sevgili Peygamberimiz (a.s.) 40

II. Ünite

Kendimize ve Ailemize Karşı Görevlerimiz 42

III. Ünite

Çevremize ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerimiz 46

İman

Öncele-Araştır-Düflün

***"Ey iman edenler!
Allah'a,
Peygamberine,
Peygamberine
indirdiği kitaba ve
daha önce indirdiği
kitaba iman edin.
Kim Allah'ı,
meleklerini,
kitaplarını,
peygamberlerini ve
ahiret gününü
inkâr ederse
derin bir sapıklığa
düşmüş olur."***

(Nisâ Sûresi, 136)

1. Şu kelimelerin anlamlarını ulaşabildiğiniz sözlüklerden araştırıp defterinize yazınız: *iman, mümin, İslâm, Müslüman, vahiy.*
2. Günlük dilde sıklıkla kullandığımız ve içinde aşağıdaki kelimelerden birisinin bulunduğu birer deyim veya atasözü belirlemeye çalışınız: Allah, melek, Kur'an, peygamber, ahiret, kıyamet. Bu ifadelerin için kullandıklarını arkadaşlarınızla tartışınız.
3. Din kültürü ve ahlâk bilgisi, ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığının yayımlamış olduğu aşağıdaki kitaplardan imanla ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) *İnandım ve Mutluyum*, A. Mahir Pekşen.
 - b) *Allah'a İnanıyorum*, Ramazan Atılğan.
 - c) *Allah'ım Seni Çok Seviyorum*, Zarife Canan.

Allah'ın yarattığı bütün varlıklar arasında insan, ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Ona bu ayrıcalığı kazandıran en temel özellik düşünebilmesidir. İnsan düşünme yeteneği sayesinde iyi ile kötüyü, güzel ile çirkini, doğru ile yanlış birbirinden ayırt eder. İnsanın yeme, içme, uyuma gibi çeşitli istek ve ihtiyaçları vardır. Bunlar sağlanamazsa beden kendi işlevlerini yerine getiremez, varlığını sağlam bir şekilde sürdüremez. Aynı şekilde inanma, düşünme, sevmek, sevinme, üzülmek, erdemli olma gibi fizyolojik olmayan ihtiyaçları da bulunmaktadır. İnsanın en çok ihtiyaç duyduğu manevî ihtiyacı ise inanmak, iman etmektir. Ancak bu ihtiyaçlar karşılanırsa insan, gerçek anlamda mutlu ve huzurlu olur.

İman, bir şeye hiçbir şüphe duymadan inanmak ve güven duymak demektir. İman eden kişiye de mümin denir. Dinimiz İslâm'ın inanç (iman) esasları altı maddede özetlenebilir: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere iman etmek. Bunlar "Amentü" diye bilinen metinde sıralanır.

Amentü'yü bilmiyorsanız bir büyüğünüzden öğreniniz.

I. ÜNİTE

Yüce Yaraticımız ve Rabbimiz: *Allah*

“... Kim Allah’a iman ederse, Allah onun kalbini doğruya iletir. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.”

(Teğâbun Sûresi, 11)

*“En güzel isimler
Allah’ındır.
O’na o güzel
isimleriyle
dua edin.”*

(A’râf Sûresi, 180)

İman esaslarının merkezini “Allah’a iman” oluşturur. Allah’a iman, O’nu tanımayı gerektirir. Biz O’nun sahip olduğu özellikleri, gönderdiği peygamberlerden ve Kutsal Kitaplardan öğrenebiliriz. Bu bilgi, O’nun, “*esmâ-i hüsnâ*” dediğimiz güzel isimlerinde özetlenmiştir.

Allah'ın Sıfatları

İman edip sevdiğimizi dile getirdiğimiz Allah, en güzel ve en üstün özelliklere sahiptir:

Zâtî Sıfatlar	Sübûtî Sıfatlar
Vücûd <i>Vardır.</i>	Hayat <i>Mutlak diridir.</i>
Kıdem <i>Başlangıcı yoktur.</i>	İlim <i>Her şeyi bilir.</i>
Beka <i>Sonsuzdur.</i>	Semi <i>Her şeyi işitir.</i>
Vahdaniyet <i>Birdir.</i>	Basar <i>Her şeyi görür.</i>
Muhalefetün li'l-Havadis <i>Yaratılmışlara benzemez.</i>	Kelâm <i>Doğru ve güzel söz söyler.</i>
Kıyam bi-Nefsihi <i>Hiçbir şeye ve hiç kimseye ihtiyacı yoktur.</i>	İrade <i>Mutlak irade sahibidir.</i>
	Kudret <i>Her şeye gücü yeter.</i>
	Tekvin <i>Dilediğini yaratır.</i>

Allah, en yüce varlıktır. O ezeli ve ebedidir. Hep vardı ve daima var olacaktır. Birdir ve benzersizdir. Hiçbir varlık O'na benzemez. O hiçbir şeye muhtaç değildir. Herkes ve her şey O'na ihtiyaç duyar. Evrende ne varsa hepsinin gerçek sahibi O'dur.

O ölümsüzdür, mutlak diridir. O’ndan başka her şey geçicidir. O her şeyi ve herkesi engin bilgiyle bilir. Hiçbir şey O’ndan gizlenemez. Aklımızdan geçen her şeyden haberdardır. Nerede olursak olalım, her sözü işitir ve her şeyi görür. Dua eden herkesi duyar ve onların isteklerine karşılık verir. Emir ve isteklerini peygamberleri aracılığıyla insanlara bildirir. Ne isterse kimseye muhtaç olmadan yapar, kimse O’nun isteğine engel olamaz. Dilediğini dilediği şekilde yaratır. Bir şeye “Ol!” dediğinde o şey olur. Bütün evreni O yaratmıştır. Yaratıklarına bakılınca her birinde bir amaç bulunduğu ve her şeyin birbiriyle uyumlu olduğu görülür.

**Çevrenizdeki varlıkların niçin
yaratıldıklarını düşününüz. Bunların
arasında size boşuna yaratılmış gibi görünenler
var mı? Bu konuyu arkadaşlarınızla tartışınız.
Her varlığın yaratılış amacını keşfetmeye çalışınız.**

Allah'ın Adıyla...

Allah'a iman etmek, O'nu sevmeyi gerektirir. Sevmek ise sadece söylemekle olmaz, sevginin davranışlarla ortaya konması gerekir. Allah'a iman eden kişinin O'nun emir ve isteklerini yerine getirmeye çalışması bundan dolayıdır. Allah'ın, kendisini her an gördüğünün bilincinde olan insan bütün davranışlarında O'nun hoşnutluğunu kazanma amacı taşır. Bu da Allah'ı daima hatırlamakla olur. Kişinin Allah'ı hatırlamasının belirtilerinden biri de başlayacağı her işten önce "besmele" çekmesidir. Besmele çekmek, "Bismillahirrahmanirrahim" cümlesini söylemek demektir. Bu cümlenin anlamı şudur: "Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla." Bu ifadeyi kısa olarak "Bismillah" diye de söyleriz. Bunun anlamı ise "Allah'ın adıyla" demektir. Bizler, besmele çekerek üç şey yapmış oluruz:

- *Allah'a olan inancımızı ifade ederiz.*
- *Başlayacağımız işte Allah'tan yardım isteriz.*
- *O'nun her an bizimle olduğunu dile getiririz.*

Allah'ın güzel isimlerinden yedisini öğrenip haftanın her bir günü bunlardan birisiyle O'na dua ediniz.

Örnek: "Sen Hafız'sın, koruyansın; beni tüm kötülerden ve kötülüklerden koru Allah'ım!"

Bismillahirrahmânirrahîm

Aşağıda günlük dilde sık sık kullandığımız deyimler ve özdeyişler bulunmaktadır. Çevrenizdekilere sorarak listeyi genişletiniz. Dilimizde niçin içinde “Allah” adı geçen bu kadar çok deyim ve ifadenin bulunduğu hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

<i>Allah analı babalı büyütsün.</i>	•	•	<i>Allah sabır versin.</i>
<i>Allah bereket versin.</i>	•	•	<i>Allah sevdiğine kavuştursun.</i>
<i>Allah bir kapıyı kaparsa bin kapı açar.</i>	•	•	<i>Allah uçamayan kuşa alçacak dal verir.</i>
<i>Allah emek yemez.</i>	•	•	<i>Allah verirse el getirir, sel getirir, yel getirir.</i>
<i>Allah iyiliğini versin.</i>	•	•	<i>Allah’a ısmarladık.</i>
<i>Allah korusun.</i>	•	•	<i>Allah’ın dediği olur.</i>
<i>Allah rahatlık versin.</i>	•	•	<i>Kork Allah’tan korkmayandan!</i>
<i>Allah rahmet eylesin.</i>	•	•	<i>Söz bir, Allah bir!</i>
<i>Allah dost olduktan sonra kılıcın</i>	•	•	<i>Allah insana bir ağız iki kulak vermiş,</i>
<i>ağaştan da olsa keser.</i>			<i>bir söyleyip iki dinlesin diye.</i>
<i>Allah bir, Peygamber hak; pekmez</i>	•	•	<i>Allah yardım ederse kuluna, her iş</i>
<i>kara, yoğurt ak.</i>			<i>girer yoluna.</i>

Allah’a İman Eden İnsan...

- ✓ Allah’ı sever, Allah’ın da kendisini sevdiğini bilir.
- ✓ Allah’ın her şeyi gördüğünü ve her sözü işittiğini bildiği için yalnızken de, başkalarının yanındaiken de dürüst ve erdemli davranır, içi dışı bir olur.
- ✓ Allah’ın adil olduğunu, adil olanları sevdiğini bilir; kimseye haksızlık etmez ve haksızlığa da boyun eğmez.
- ✓ Dünyadaki her şeyin Allah tarafından yaratıldığını bildiğinden dolayı bütün varlıklara sevgi ve merhametle davranır.
- ✓ Allah’ın bütün duaları işittiğini bilir; her zaman Allah’a sığınır ve güvenir. Böylece her türlü zorluğun üstesinden gelme gücü kazanır.
- ✓ Yaratılış amacını, nereden geldiğini ve nereye gideceğini bilir ve kendisini güvende hisseder.

II. ÜNİTE

1. Rabbimizin Emrindeki Manevî Görevliler : *Melekler*

Allah'ın nurdan yarattığı ve gözümüzle göremediğimiz varlıklara melek denir. Meleklerin cinsiyeti yoktur. Onlar yiyip içmezler, Allah'ın emirlerini hiç itiraz etmeden yerine getirirler. Sürekli olarak, gece gündüz Allah'ı anarlar. Müminler için dua ederler. Her birinin farklı görevleri olan meleklerin kesin sayısını sadece Allah bilir. Meleklerden dört tanesi Cebrail, Mikail, İsrail ve Azrail'dir.

Meleklerle İman Eden İnsan...

- ✓ Hiçbir zaman yalnız olmadığını, koruyucu (hafaza) melekleri aracılığıyla Allah'ın, kendisini koruyup kolladığını bilir.
- ✓ Yazıcı meleklerin (kirâmen kâtibîn), kendisinin yaptığı iyi ve kötü her şeyi kaydettiklerini bilir; davranışlarında daha dikkatli olur.
- ✓ Meleklerin kendisi için dua ettiklerini bilir; o da hem kendisi hem de diğer Müslümanlar için dua eder.

*“Göklerde ve
yerde
bulunan canlılar
ve melekler
büyük­lük
taslamadan
Allah'a
boyun eğ­erler...”*

(Nahl Sûresi, 49)

2. İlâhî Bilgi Kaynakları : *Kutsal Kitaplar*

*“...Allah,
müjdeciler ve
uyarıcılar olarak
peygamberler
gönderdi
ve beraberlerinde,
insanların
anlaşmazlığa
düştikleri şeyler
konusunda,
aralarında
hüküm vermek
üzere kitapları
hak olarak
indirdi...”*

(Bakara Sûresi, 213)

Kutsal kitaplar, Allah’ın mesajını, emir ve yasaklarını insanlara bildirdiği bilgileri içeren kitaplardır. Bunlar, insanın dünyada iyiyi, doğruyu ve güzeli bulabilmesi ve kötü şeylerden sakınması için Allah tarafından insanlara gönderilen yol gösterici birer kılavuzdur. Bu kitaplar şunlardır: Tevrat, Zebur, İncil ve Kur’an. Kutsal kitaplar farklı zamanlarda farklı toplumlara gönderilmiş olsa da hepsi aynı çağrışı yapar: Sağlam bir iman, doğru bir davranış, güzel bir ahlâk. Diğer kitaplar belirli bir topluma, son kitap Kur’an ise bütün toplumlara gönderilmiştir. Allah’ın en son mesajı Kur’an, dünyanın sonuna kadar geçerli olmak üzere sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed’e (aleyhisselam) indirilmiştir. Diğer kitapların orjinalleri korunmamıştır. Kur’an ise bir harfi bile değişmeden korunmuştur. Kıyamete kadar da hiç değişmeden varlığını sürdürecektir. Dünyada en çok okunan kitap Kur’an’dır. Okunması da ibadettir.

***Allah’ın, Kur’an’dan önceki kitapları
hangi peygamberlere gönderdiğini araştırınız.***

Kitaplara İman Eden İnsan...

- ✓ Allah'ın, insanları dünya hayatında rehbersiz bırakmadığını, onlara yol gösterdiğini bilir; Allah'a olan güveni artar.
- ✓ Allah'ın mesajını anlamaya ve anladıklarını uygulamaya çalışır.
- ✓ Allah'ın kitabını okur; okuduklarının gönüllere huzur ve şifa verdiğini bilir.
- ✓ Kur'an-ı Kerîm'i eline aldığı anda kendisi gibi milyonlarca Müslümanın aynı kitabı okuduğunu bilir ve böylece birlik ve beraberlik duygusu gelişir.

Kur'an

3. Allah'ın Gönderdiği Seçkin Rehberler : Peygamberler

Allah, çeşitli zamanlarda doğru yolu göstermek üzere, gönderdiği kitapları insanların en doğru şekilde anlamaları ve uygulamaları için rehberler göndermiştir. Bu rehberlere peygamber denir. Peygamberler, Allah'ın mesajını anlatma, öğretme ve uygulama görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmişlerdir. Onlar hayatın her alanında örnek olurlar. Peygamberler, iman edip iyi ve yararlı işler yapan insanlara ulaşacakları güzel ödülleri müjdelemişlerdir. Ayrıca, Allah'ın buyruklarına uymazsak

"Biz peygamberleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz.

Kim iman eder ve kendini düzeltirse onlara korku yoktur. Onlar mahzun da olacak değildir."

(En'âm Sûresi, 48)

karşılaşacağımız kötü sonuçlar hakkında da bizleri uyarmışlardır. Onlar kendi toplumlarında dürüst, güvenilir, erdemli, zeki ve günah işlemeyen kişiler olarak öne çıkmışlardır. Allah insanlara pek çok peygamber göndermiştir, ancak Kur'an'da sadece yirmi beş peygamberin adı geçer.

Allah'ın en son mesajı Kur'an'ı bize ulaştıran son rehber ise sevgili peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.)'dir. O, Allah'ın gönderdiği peygamberlerin sonuncusudur. Bütün insanlara bir merhamet kaynağı olarak gönderilmiştir. O, Kur'an mesajını hayatına uygulayan örnek insandır.

Peygamberlere İman Eden İnsan...

- ✓ Her alanda onları kendisine örnek alır.
- ✓ Dürüstlük ve doğruluk örneği olan peygamberler gibi dürüst olmaya çalışır.
- ✓ Peygamberlerin davranış ve uygulamalarını öğrenir, bunları kendi hayatında uygulamak için çaba gösterir.
- ✓ Peygamberlerin herkese adil davrandıklarını bilir, kendisi de onlar gibi adil olmaya çalışır.

***Kur'an'da adı geçen peygamberleri öğreniniz.
Günümüzde bu adlardan hangilerinin kullanıldığını araştırınız.***

4. Bu Dünyadan Ötesi : *Ahiret Hayatı*

Hayatı da ölümü de yaratan Allah'tır. Canlı olan her şey dünyaya gelmekte, yaşamakta ve ölmektedir. Sonbahar geldiğinde ağaçların yaprakları sararıp dökülmeye başlar; ilkbaharla birlikte ağaçlar yeşerir, çiçeklenip meyve verir. İnsanlar da böyledir. Her insan bir gün ölecektir. Ancak ölüm bir son değil, yeni ve farklı bir hayatın başlangıcıdır.

Her canlının bir sonu olduğu gibi içinde yaşadığımız evrenin de bir sonu vardır. Evrenin varlığının son bulup yok olmasına kıyamet günü denir. Kıyametin zamanını Allah'tan başka kimse bilemez. O ansızın gelecektir. Kıyametten sonraki dönemin adı ahiret hayatıdır.

Allah, dünya hayatını iyiler ile kötülerini birbirinden ayırt etmek üzere bir sınav yeri olarak var etmiştir. Kimseye haksızlık etmeyen ve adaletli olan Allah, buyruklarına uyanlar ile uymayanları ahirette adil bir şekilde yargılayacaktır. Dünya hayatı ahiret için bir hazırlıktır. Bu dünyada yaptığımız işler, ahirette yolumuzu ya aydınlatacak ya da karartacaktır.

“Şüphesiz Allah’a karşı gelmekten kaçınanlar, cennetler içinde ve pınarlar başındadır. Onlara, ‘Girin oraya esenlikle, güven içinde’ denilir. Biz onların kalplerindeki kini söküp attık. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar. Onlara orada hiçbir yorgunluk dokunmaz, onlar oradan çıkarılacak da değillerdir.”
(Hicr Sûresi, 45-48)

*Dilimizde mahşerle ilgili kullanılan deyimleri belirleyiniz.
Arkadaşlarınızla bunların hangi durumlar için kullanıldığını tartışınız.*

Ahiret hayatı herkesin yeniden dirileceği ve adaletle yargılanacağı günle başlayacaktır. Yargılanma gününde (mahşer) herkes Allah'ın huzuruna çıkacaktır. Sonuçta kim ufacık iyilik yapmışsa onu görecek, kim ufacık kötülük yapmışsa o da onu görecektir.

Dünya hayatında Allah'ın buyruklarına uygun yaşamayanlar, tövbe edip bağışlanmazsa ceza yeri olarak cehenneme gireceklerdir. Allah'ın buyruklarına uygun yaşayanlar ise eşi benzeri olmayan çeşit çeşit ödüllerin, her türlü meyvenin ve her türlü nimetin bulunduğu cennette yaşayacaklardır. Orada ne yakıcı sıcak, ne dondurucu soğuk vardır. Cennette herkese gözünün gördüğü ve canının çektiği her şey ikram edilecektir.

Ahirete İman Eden İnsan...

- ✓ İyi ya da kötü, yaptığı hiçbir şeyin karşılıksız kalmayacağını bilir.
- ✓ Allah'ın cennette kendisi için hazırladığı nimetlere kavuşmak için O'nun buyruklarını yerine getirmeye çalışır.
- ✓ Dünya hayatının bir tarla, ahiretin de ürün toplama zamanı gibi olduğunu bilir; dünyadaki hayatını en güzel şekilde değerlendirmeye çalışır.
- ✓ Zayıfın güçlüden hakkını alacağı bir günün mutlaka olacağını bilir; kimseye haksızlık yapmaz.

Cennette Allah'ın size ne tür nimetler sunmasını istersiniz?

5. Allah'ın Şaşmaz Ölçüsü : *Kader ve Kaza*

Allah, evrende neyin, ne zaman ve ne şekilde olacağını daha o şeyler olmadan önce sınırsız ve mutlak bilgisiyle bilir. Çünkü evreni yaratan ve ondaki her şeye ince ve şaşmaz bir ölçü koyan Allah'tır. Allah, insanı yaratmış, davranış ve hareketlerinde onu serbest bırakmıştır. İsteyen doğruyu, isteyen yanlış tercih eder. Allah, insanın nasıl hareket edip hangi sonuçla karşılaşacağını da engin ilmiyle bilir. Allah'ın her şeye bir ölçü ve düzen belirlemesine, her şeyi bilip takdir etmesine kader; vakti gelince bu bilginin gerçekleşmesine ve olayların meydana gelmesine de kaza denir.

Kadere İman Eden İnsan...

- ✓ Allah'ın her şeyi bildiğine, O'nun bilgisi olmaksızın bir yaprağın bile kımıldamadığına inanır.
- ✓ Allah'ın evrende var ettiği dengeyi korumaya ve bozmamaya dikkat eder.
- ✓ Allah'ın her şeyi bir düzen içinde yarattığını bilir ve bu düzenin bir parçası olarak karşılaştığı zorluklarla mücadelede Allah'a güvenir.

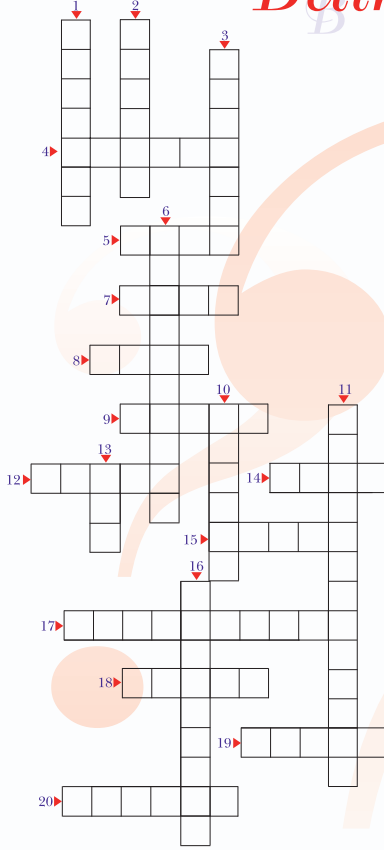
*"Hiçbir şey
yoktur ki hazineleri
yanımızda olmasın.
Biz onu ancak
belli bir ölçüyle
indiririz."*

(Hicr Sûresi, 21)

©1994, Hasan Aycın, **Bocurgat**, YediGecceKıtapları

Bulmaca

- 1. Allah'ın mesajlarını peygamberlere taşıyıp bildiren meleğin adı.
- 2. Peygamberlerin, Allah'tan aldıkları buyrukları ve yasakları insanlara eksiksiz bir şekilde ulaştırmaları.
- 3. Adalet, yiğitlik, ağırbaşlılık, cömertlik gibi güzel özelliklere sahip olan Peygamber Efendimizin (a.s.) "seçilmiş" anlamına gelen ismi.
- 4. İnsanların dünyada yaptıklarının karşılıklarını görecekleri sonsuz yaşam.

- 5. Allah'ın "varlığının sonu olmaması, sonsuz olması" anlamındaki sıfatı.
- 6. Allah'ın üstün özellikleri ve güzel isimleri anlamına gelen ifade.
- 7. Hiçbir şüpheye yer vermeyecek biçimde içten ve yürekten inanmak.
- 8. Yüce Allah'ın "her şeyi bilen" anlamındaki ismi.
- 9. Allah'a, Hz. Peygamber'e ve onun bildirdiği şeylere yürekten inanan kimse.
- 10. Hz. İbrahim'in, kendisi de peygamber olan büyük oğlu.
- 11. İmanın en özlü ve kısa ifadesi olan "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah" cümlesinin adı.
- 12. Allah'ın, kullarına yol göstermek ve onları aydınlatmak için, son elçisi Hz. Muhammed'e indirmiş olduğu yüce kitabımızın adı.
- 13. Yüce Allah'ın "koruyucu, besleyici, eğitici, efendi" anlamlarına gelen ismi.
- 14. Rabbimizin "dost" ve "yardımcı" anlamındaki ismi.
- 15. "Yüce Allah'a boyun eğmek, Hz. Peygamber'in din adına bildirmiş olduğu şeylerin hepsini kalp ile onaylayıp dil ile söylemek, inandıklarını yaşamak, bu inancı benimsediğini söz ve davranışlarıyla göstermek" anlamına gelen dinimizin adı.
- 16. Kur'an'da imanla birlikte bahsedilen, "bilinçle yapılan iyi iş, güzel davranış, olumlu eylem" anlamındaki kavram.
- 17. Allah'ın bir ve tek olması; varlığının, sıfatlarının ve fiillerinin eşi, benzeri ve ortağının bulunmaması anlamındaki sıfatı.
- 18. İnanılması zorunlu olan ilke, iman esası, itikat.
- 19. Allah'ın Hz. İsa'ya gönderdiği kutsal kitabın adı.
- 20. Çeşitli nimetlerle bezenmiş olan ve müminlerin sonsuza kadar içinde kalacakları yer.

Allah'ım!

Rahmânsin; ayırım yapmadan merhametini gösterensin, bize merhamet göster.
Rahîmsin; seni sevenleri sevginle kuşatansın, bizi sevdiklerinin arasına kat.
Kuddüssün; her türlü eksiklikten uzaksın, bizi kirlerimizden temizle.
Selâmsın; her türlü tehlikeden korursun, bizi korkularımızdan kurtar.
Mü'minsin; kalplere güven salansın, bizi sana olan güvenimizle dinç kıl.
Azîzsın; sonsuz ve yüce onur sahibisin, bizi onursuz eyleme.
Mütekebbirsın; her şeyden büyüksün, bizi büyüklenmekten koru.
Bârisin; her şeyi birbirine uygun yaratansın, bizi bu uyumdan uzaklaştırma.
Musavvirsın; her varlığa güzel şekil verensin, bize bu güzelliği koruma gücü ver.
Gaffârsın; çok çok affedensin, bizi affından mahrum etme.
Vehhâbsın; bol bol hediyeler verensin, bizi hediyelerinle sevindir.
Rezzâksın; herkese rızkını verensin, soframızı nimetsiz bırakma.
Fettâhsın; her şeyi sonuna kadar açansın, yüzümüze kapını kapama.
Alîmsin; her şeyi hakkıyla bilensin, bizi cahil olmaktan koru.
Kâbidsın; istediğini daraltansın, bizi darlığa düşürme.
Bâsıtsın; istediğini genişletensin, bizi genişlikle soluklandır.
Hâfidsın; dilediğini alçaltansın, bizi küçük düşürme.
Râfîsin; dilediğini yükseltensin, bizi yücelere çıkar.
Muîzsın; izzet ve şeref verensin, bize şeref nasip et.
Müzîksin; hor ve hakir kılansın, bizi hakir kılma.
Semîsin; gizli açık her sözü işitensin, bizi sana seslenmekten uzaklaştırma.
Basîrsin; her şeyi bütün incelikleriyle görensın, bize inceliği göreceğ göz ver.
Adlîsin; adaleti hakkıyla uygulayansın, bizi zulümden uzak eyle.
Latîfsin; lütfu ve keremi bol olansın, bizi lütuf denizinde yüzdür.
Habîrsin; her şeyden haberdar olansın, bizi kendimizden habersiz eyleme.
Halîmsin; yaratıklarına yumuşak davranansın, bize yumuşak davranmayı öğret.
Azîmsin; azamet ve büyüklük sahibisin, bizi küçük düşürme.
Gafîrsın; kullarının günahlarını bağışlayansın, günahlarımızı un ufak eyle.
Şekûrsün; şükürleri kabul edensin, bize şükretme imkânı ver.
Hafîzsın; her şeyi koruyansın, bizi çirkinliklerden koru.
Hasîbsin; her şeye hesap soransın, bizi veremeyeceğimiz hesaba düşürme.
Kerîmsin; iyilik ve ikramı bol olansın, bize cömert olmayı öğret.
Rakîbsin; bütün varlıklar üzerinde gözcü olansın, bize gözlediğimizi unutturma.
Mucîbsin; duaları kabul edensin, dualarımızı karşılıksız bırakma.
Hakîmsin; her şeyi yerli yerince yapansın, bizi yararsız işlerden uzaklaştır.
Vedûdsun; kullarını çok sevensin, bize sevmeyi öğret.
Bâîsin; ölüleri diriltensin, bizi mutlu olarak dirilt.
Şehîdsin; her şeye şahit olansın, seni sevdiğimize şahit ol.
Hakînsin; tek hakikat sensin, bize hakikatinden ilham et.
Vekîlsin; kendisine güvenilensin, bize sana güvenmeyi unutturma.
Kavîsin; güç ve kuvvet sahibisin, bizi sevginle güçlendir.
Metînsin; hiç sarsılmayansın, bizi zayıflığımızla baş başa bırakma.
Velîsin; inananların dostusun, bizi dostluğuna kabul buyur.
Hamîdsin; övgüye lâyık olansın, bize seni övme zevkini tattır.

İbadet

Dinimim
Kavramı

İncele-Araştır-Düflün

"De ki:

**Şüphesiz benim
namazım da,
diğer ibadetlerim de,
yaşamam da,
ölümüm de
âlemlerin Rabbi
Allah içindir."**

(En'âm Sûresi, 162)

1. *Kelime-i şehadet, namaz, oruç, zekât ve hac* kelimelerinin anlamlarını ya da bu ibadetlerle ilgili şiir, öykü, bilmece bilip bilmediklerini büyüklerinize sorunuz. Öğrendiklerinizi defterinize kaydediniz.
2. Bu üniteyi işleyeceğiniz zaman süresince arkadaşlarınızla birlikte karar vererek her bir haftayı bir konuya ayırınız: *Camiler ve Din Görevlileri Haftası, Yoksulları Gözetme Haftası* gibi.
3. "*Allah'ın sevgisini kazanmak için yapılan her iş ibadettir.*" sözü üzerine gündelik hayatınızdan örnekler vererek arkadaşlarınızla konuşunuz.
4. Ramazan ayı neden önemlidir ve Kadir Gecesi niçin bin aydan hayırlıdır? Arkadaşlarınızla bilgilerinizi paylaşınız.
5. Din kültürü ve ahlâk bilgisi ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayımlamış olduğu aşağıdaki kitaplardan ibadetle ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) *Cep İlmihali*, Mehmet Soyman
 - b) *Ramazan ve Oruç*, Seyfettin Yazıcı
 - c) *İslam Dininde Haramlar ve Büyük Günahlar*, Lütfi Şentürk

İbadet, Allah’a gönülden isteyerek yönelmek, boyun eğmek ve itaat etmek demektir. İbadet, Yaratan’a olan sevginin sonucudur ve sadece Allah için yapılır. Bütün ibadetlerin temelinde Allah’a iman bulunur.

İnsan, Yaratan’a olan sevgisini nasıl gösterir? Onun neden hoşnut olacağını nasıl bilir? Kur’an-ı Kerim’de Peygamber Efendimize (a.s.) insanlara şu çağırışı yapması emredilmiştir: “*De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.*” (Âl-i İmrân Sûresi, 31) Demek ki gerektiği şekilde ibadet etmek, ancak Peygamber Efendimize (a.s.) inanıp onun izinden gitmekle mümkündür. Zaten bütün ibadetlerin esası, Allah’a ve Peygamber Efendimize (a.s.) inanmak ve bağlılığını ifade etmektir ki bu da kelime-i şehadette özetlenmiştir:

***Kabul ederim ki Allah’tan başka tanrı yoktur.
Ve şahidim ki Muhammed O’nun kulu ve elçisidir.***

İnsanın, inancı gereği yaptığı iyi, olumlu ve faydalı her davranışı ibadet sayılır: Allah yolunda çaba göstermek, iyiliği özendirmek, kötülüğe engel olmak, Kur’an okumak gibi. Namaz, oruç, hac ve zekât ise İslâm’ın temel ibadetleridir. Bu ibadetlerin zamanı, yeri, yapılış tarzı ve miktarı dinimizce belirlenmiştir.

Akıl sahibi, ergenlik çağına ulaşmış ve gerekli şartları taşıyan her müslüman bu ibadetleri yerine getirmekle yükümlüdür. Bu özellikleri taşıyan insanlara **mükellef** denir. Dinimize göre mükelleflerin bütün davranışlarının bir adı vardır:

**Bir günde kılınan beş vakit namaz esnasında
"Allahu Ekber" sözünü kaç kere tekrarladığınızı sayınız.
Büyüklerinize bu sözün anlamı ve hayatımızdaki yeri üzerine tartışınız.**

Farz

Yapılmasını dinimizin kesin bir dille emrettiği, mükelleflerin yapmaları zorunlu olan, yapmadıklarında da günahkâr sayılacakları davranışlardır. Sözünde durmak, namaz kılmak, adaletli davranmak gibi.

Haram

Yapılmasını dinimizin kesin bir dille yasakladığı, mükelleflerin yapmamları gereken, yaptıklarında da günah işlemiş olacakları davranışlardır. Yalan söylemek, dedikodu yapmak, hırsızlık yapmak gibi.

Sünnet

Peygamberimizin yaptığı ve yapılmasını tavsiye ettiği davranışlardır. Güler yüzlü olmak, dişleri fırçalamak, güzel giyinmek gibi.

Mekruh

Dinimizce kesin olmayan bir delil ile yapılması yasaklanan davranışlardır. Yerlere çöp atmak, namaz kılarken etrafla ilgilenmek gibi.

Mübah

Dinimizin mükellefleri yapıp yapmamakta serbest bıraktığı davranışlardır. Yiyecek içmek, gezip dolaşmak, israfa kaçmadan alışveriş yapmak gibi.

I. ÜNİTE

Rabbimizin Huzurunda Günde Beş Kez : Namaz

İslâm'ın temel esaslarından biri namaz kılmaktır. Namaz, Allah'ı anma ve O'na yakarma amacıyla belirli şart ve hareketlerle günde beş defa yerine getirilen bir farzdır. Kişiyi manen Allah'a yükseltir. Namaz, imandan sonra dinin en önemli emridir.

Namazın vaktinde kılınması Allah'ın en sevdiği davranışlar arasındadır. Daha önceki dinlerde de namaz farz kılınmıştır. Herhangi bir mazeret veya meşru bir gerekçe olmaksızın namazın terk edilmesi büyük günahdır. Su bulunmadığında teyemmüm yaparak, hasta olduğunda oturarak ya da yatarak da olsa namaz kılınması emredilmiştir.

*“Şüphe yok ki
Ben Allah'ım.
Benden başka
hiçbir ilâh yoktur.
O hâlde
Bana ibadet et ve
Beni anmak için
namaz kıl.”*
(Tâ Hâ Sûresi, 14)

*Namaz dinin direği,
Müminin miracı,
Gözümüzün nuru,
Cennetin anahtarıdır.*

Namazın Farzları

Namazın 12 farzı vardır. 6'sı namaza başlamadan önce yapılır; bunlara *namazın şartları* denir. 6'sı da namazın içinde uygulanır; bunlara da *namazın rükünleri* denir.

I. Namazın Şartları

Namaz, insan ile Allah arasında bir tür buluşmadır. Böyle önemli bir buluşma hazırlıksız olmaz. Namaza başlamadan önce yerine getirilmesi gereken bazı şartlar vardır:

1. *Hadesten taharet*: Hükmi kirlilikten temizlenmek demektir. İnsan, Yaratıcı'nın karşısına her türlü olumsuzluktan arınmış ve temizlenmiş olarak çıkmalıdır. Abdest ve gusül, namazdan önce pisliklerden temizlenmek demektir.
2. *Necasetten taharet*: Namaz kılınacak yerin ve namaz kılacak kişinin üzerindeki kıyafetlerin temiz olması gerekir. Peygamber Efendimiz (a.s.) "**Namazın anahtarı temizliktir.**" buyurmuştur (Ebu Davud, Taharet, 31/61)
3. *Setr-i avret*: Avret yerini örtmek demektir. Namaz kılacak kişinin örtülmesi gereken yerlerini örtmesi gerekir.
4. *İstikbal-i kible*: Kâbe'nin bulunduğu yöne dönmek demektir. Kalbin Allah'a yönelmesi anlamını ifade eder.
5. *Vakit*: Her namazın kendine ait bir vakti vardır ve o vakitte kılınır. Uyuma ya da unutma durumunda vaktinde kılınamayan namazlar en kısa zamanda kaza edilmelidir.
6. *Niyet*: Namaz yalnızca birtakım şekillerin yerine getirilmesi değildir. Bu hareket ve şekillerin namaz amacıyla yapılması şarttır. Bunu ayrıca dil ile ifade etmek de güzeldir.

*“Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dos-
doğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayasızlıktan ve kö-
tülüklerden alkoyar. Allah’ı anmak elbette en büyük
ibadettir. Allah yaptıklarınızı biliyor.”*

(Ankebût Sûresi, 45)

II. Namazın Rükünleri

Namazın şartlarını yerine getiren kişi artık namazını kılabilir. Namaz esnasında da yapılması gerekenler vardır. Bunlara *namazın rükünleri* denir:

1. *İftitah tekbiri*: Her namaza mutlaka Allah’ın yüceliğini ifade eden “Allahu Ekber” sözüyle başlamaktır.
2. *Kıyam*: Gücü yetenlerin namazı ayakta kılması gerekir.
3. *Kıraat*: Kur’an okumaktır.
4. *Rükû*: Elleri dize koyarak Allah’ın huzurunda eğilmektir.
5. *Secde*: Alın, burun, iki diz, iki el, iki ayağı yere koyarak Allah’ın huzurunda yere kapanmaktır.
6. *Ka’de-i ahîre*: Namazın sonunda Ettehiyyatü duasını okuyacak kadar oturup beklemektir.

Dinin özünde birlik ve beraberlik bulunduğu-
dan, namazların **cemaatle** kılınması özendirilmiştir.
Bunun yanı sıra cemaatle kılınması zorunlu olan
namazlar da vardır: **haftada bir kez cuma namazı ve
yılda iki kez bayram namazları.**

*Peygamberimiz bir
gün arkadaşlarına
“Kapınızın önünden
akan bir nehir olsa
ve günde beş kere
bu nehirde
yıkansanız sizde hiç
kir kalır mı?”
diye sormuş,
arkadaşlarının
“Hayır!” cevabı
vermesi üzerine
“İşte, beş vakit
namaz da böyledir.
Allah, namaz ile
günahları siler.”
buyurmuştur.*

(Buhari, Mevakit, 6)

Abdestin Farzları

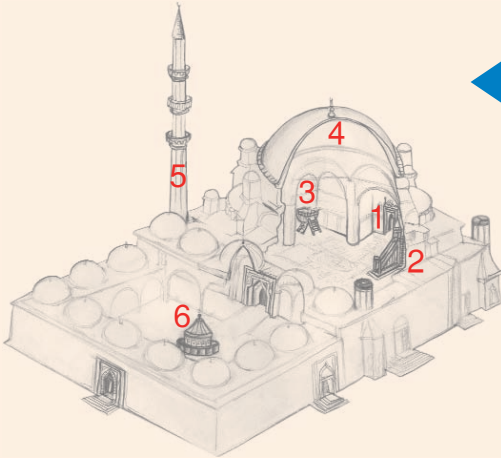
1. Ellerimizi ve yüzümüzü yıkamak
2. Kollarımızı dirseklerimizle birlikte yıkamak
3. Başımızın en az dörtte birini mesh etmek
4. Ayaklarımızı küçük topuklarımızla birlikte yıkamak

Guslün Farzları

1. Ağzımızı yıkamak
2. Burnumuzun içini yıkamak
3. Bütün bedenimizi yıkamak

Teyemmümün Farzları

1. Niyet etmek
2. Elleri iki kez temiz toprağa vurup birinci vuruşta yüzleri, ikinci vuruşta kolları mesh etmek.

Yandaki
cami plânını
inceleyiniz.
Bir cami
görevlisinden,
plânda rakamlarla
gösterilen kısımların
isimlerini öğrenip
yazınız.

Namaz Kılan İnsan...

- ✓ Çirkin ve kötü olan her türlü davranıştan korunur.
- ✓ Allah'ın büyüklüğünü tekrar tekrar dile getirerek O'na olan bağlılığını kuvvetlendirir.
- ✓ Daima Allah'ı hatırlar, gün boyu her davranışında Allah'ın memnuniyetini kazanmaya çalışır.
- ✓ Abdest alarak temizliğine dikkat eder, temizlik alışkanlığı kazanır. Ayrıca abdest, kendisine manevî bir destek sağlar.
- ✓ Belirlenmiş zamanlarda namaz kılmakla zamanını plânlamayı öğrenir.
- ✓ Günlük uğraşılardan, koşturmacı ve telâştan sıyrılarak belirli zaman dilimlerinde Rabbiyle iletişim kurmanın mutluluğunu yaşar.
- ✓ Yüce Allah'ın **“Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphesiz Allah sabredenlerle beraberdir.”** (Bakara Sûresi, 153) çağrısına uymuş olur ve bu sayede güçlüklerle karşı direnç kazanır.
- ✓ Kıldığı namazlarla içini aydınlatır, kalbindeki nuru artırır.
- ✓ Beden, dil, akıl, gönül, zaman ve mekân ile yapılabilecek bütün teşekkürleri Allah'a sunma fırsatı bulur.

II. ÜNİTE

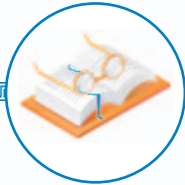
Kötülüklerden Uzaklaşmayı Öğreten : Oruç

*“Ey iman edenler!
Allah’a karşı
gelmekten
sakinmanız için
oruç,
sizden öncekilere
farz kılındığı gibi,
size de farz kılındı.”*

(Bakara Sûresi, 183)

Ramazan orucu, İslâm’ın temel esaslarından biridir. Oruç, mükellef olan erkek ve kadınların, imsak vaktinden iftar vaktine kadar, bilinçli olarak hiçbir şey yememesi, içmemesi ve cinsel ilişkide bulunmamasıdır. Oruç, Allah rızasını kazanma amacıyla tutulmalıdır.

Yolculuk ve hastalık gibi durumlarda oruç tutulmayabilir. Bu durumlar ortadan kalkınca kişi orucunu *kaza* eder. Oruç tutmaya engel sürekli bir hastalığı olan kimseler oruç tutamadığı her gün için bir *fıdye* verir. Oruç tutamayanların, insanların göreceği şekilde yiyip içmekten sakınmaları oruca, oruçlulara ve Ramazan ayına saygıdandır. Herhangi bir şeyi bilerek yemek, içmek ya da cinsel ilişkide bulunmak orucu bozar.

**“Oruç tutmak”, “oruç açmak”, “oruç bozmak”
ne demektir?**

Sözlüklerden bakarak anlamını öğreniniz.

İmsak : Oruca başlama zamanıdır. Şafağın sökmemesinden az önceki vakit olup sabah namazı vaktinin başlangıcıdır.

İftar : Orucun sona erdiği, güneşin battığı ve akşam namazı vaktinin girdiği zamandır.

Kaza : Yolculuk ve hastalık gibi hâllerden dolayı oruç tutulamadığında, Ramazan ayı dışında, kişinin istediği bir zamanda tutmadığı gün sayısınca oruç tutmasıdır.

Fidye : Vaktinde tutulamayan, devamlı bir mazeret sebebiyle daha sonra da kaza edilemeyen bir günlük oruca karşılık kişinin kendi yediği bir günlük yemek tutarını bir fakire vermesi ya da bir fakiri bir gün doyurmasıdır.

Oruç Tutan İnsan...

- ✓ Ayrıcalıklı bir ödüle hak kazanır. Peygamber Efendimiz (a.s.), Allah'ın **“Oruç Benim içindir, onun karşılığını Ben vereceğim.”** buyurduğunu (Buhari, Savm,9) haber verir.
- ✓ Arzularından kendi isteğiyle uzak durarak bir irade eğitimidir.
- ✓ Açlık ve susuzluk gibi belirli nimetlerden uzak kalmanın verdiği zorluğa dayanarak tahammül ve sabır sınırlarını genişletir. Peygamber Efendimiz (a.s.) **“Oruç, sabrın yarısıdır.”** der (Terğib ve Terhib, 11/208).
- ✓ Kendi sınırsız istek ve zevklerini dizginler, insanlar arasında huzursuzluğa yol açan taşkınlıklarının önüne geçer.
- ✓ Dilini kötü ve çirkin sözlerden korur. Peygamber Efendimiz (a.s.), **“Birisi si-ze sataşacak ya da dalaşacak olursa ‘Ben oruçluyum’ deyin.”** buyurmuştur (Müslim, Sıyam,163).
- ✓ Kendisinden daha fazla ihtiyaç içinde olanların hâlini anlar ve onların sıkıntılarını giderme yönünde çaba gösterir.
- ✓ İnarak ve karşılığını sadece Allah'tan bekleyerek oruç tuttuğu için geçmiş günahlarının bağışlanacağını bilir ve hayatının geri kalan kısmı için temiz bir sayfa açar; kendini kötülüklerden, günahlardan uzak tutar.
- ✓ On bir ay boyunca sürdürdüğü gündelik hayat akışını değiştirebildiğini görür, böylece kendini de iyiye ve güzele doğru yönlendirebileceğini kavrar.

Aşağıda bir günlükten alınmış bir bölüm var. Eğlenerek okuyacaksınız.

Çünkü bazı sözcükler şifrelendi. Bakalım şifreyi çözebilecek misiniz?

“Anılar Defterinde Bir Gül Yaprığı”

25 Aralık

Bugün evde farklı bir heyecan var. Annem işlerini yapıp alelâcele alış verişe çıktı. Dedem babaannemden kahve isteyip duruyor. Babaannem onu uyardıkça ha bire “Şikâyet etme. Senden ☐☀️❄️❄️☐ ayı boyunca kahve istemeyeceğim.” diyor. Dedem kahvesiz yapamaz. Sözünde nasıl duracak bilmiyorum. Bugün ilk ▼❄️❄️❄️❄️ namazı kılınacak, ilk ▲❄️❄️❄️❄️ kalkılacak.

Anneme bu yıl Ramazan'ın başından sonuna kadar   tutacağımı söyledim. Çok sevindi. Akşam yemeğini yedikten sonra abdest alıp camiye gittik. Cami tıklım tıklımdı. Namazdan sonra camiden çıkan insanları seyrettim. Coşku içindeki insan selini görünce Allah'a şükrettim.

26 Aralık

Okulda bir ara oruçlu olduğumu unutup su içtim. Babaannem orucumun bozulmadığını söyleyerek bu olayı “Allah seni seviyor. Baksana senin susuzluğunu gidermek istemiş.” diye yorumladı. “Ben de Allah’ı seviyorum.” dedim. Ben acıktığımı söyleyince dedem “Kendine bir uğraşı bul.” dedi. Dedemi de bulduğum uğraşıya ortak ettim. Birlikte gazetenin verdiği oruç bulmacasını çözdük. Ben soruları okudum, dedem cevapları söyledi. Şu dedem ne çok şey biliyor!

Annem Ramazan'a özel bir tatlı yapmış. Ramazan'ın gülü güllâç. Tatlı tabağını önüme çekince, dedem “İnsanın kendini terbiye etmesi için ❄️▼❄️☐ sofrası iyi bir vakittir.” dedikten sonra başımı okşadı. ❄️❄️→❄️○❄️❄️→nın okunmasına az kalmıştı; ama vakit bir türlü geçmek bilmiyordu. Ezan okunduğunda “Aman Allahım, ezanı duymak ne güzel!” dedim. Herkes güldü.

III. ÜNİTE

1. Allah'ın Verdiklerinden Onun İçin Harcamak : Zekât

İslâm'ın temel esaslarından biri olan zekât, mal ile yapılan bir ibadettir. Zekât, temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra, üzerinden bir yıl geçen belirli bir miktar malın belli bir oranının (genelde kırkta birinin) yılda bir kere ihtiyaç sahiplerine verilmesidir. Zekât, Kur'an-ı Kerîm'de hemen hemen her yerde namazla birlikte anılmaktadır. Demek ki zekât, Müslümanların hayatında namaz kadar yoğun bir şekilde yer almalıdır: *"...Allah, bana yaşadığım sürece namazı ve zekâtı emretti."* (Meryem Sûresi, 31)

Zekât, zenginın fakire bir lütfu değil, fakirin zenginın malındaki hakkıdır. *"Mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır."* (Zâriyât Sûresi, 19) Zengin kişi, zekâtını verirken karşısındakini incitmemek için elinden gelen gayreti göstermelidir. Çünkü iyilik yapıp da bunu insanların başına kakmak, yapılan iyiliğin boşa gitmesine sebep olur.

Zekât, ilk bakışta malın eksilmesi olarak görülebilir; ancak zekâtı verilen mal, Allah'ın bereketlendirmesiyle artıp çoğalır: *"Mallarımı Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir."* (Bakara Sûresi, 261)

"Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağın ve temizleyeceğin bir sadaka al ve onlara dua et..."
(Tevbe Sûresi, 103)

"Müminler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki zekâtı öderler."
(Mü'minûn Sûresi, 1-4)

*Yunus Emre'nin yandaki dört-
lüğünü zekât açısından düşü-
nüp görüşlerinizi arkadaşları-
nızla paylaşınız.*

*Mal sahibi, mülk sahibi
Hani bunun ilk sahibi
Mal da yalan, mülk de yalan
Var biraz da sen oyalan.*

Zekât Veren İnsan...

- ✓ Cimrilik, bencillik, gurur gibi kötü huylardan kendini temizler.
- ✓ Verdiği nimetler için Allah'a teşekkür etmesi gerektiğinin, teşekkürün ise sadece söz ile olmadığının bilincine varır.
- ✓ Zenginler ile fakirler arasındaki ekonomik dengesizliğin giderilmesine katkı sağlar. Böylece zengin ve yoksul arasında duygusal yakınlaşmaya, karşılıklı saygı ve sevginin gelişmesine, toplumsal barış ortamının oluşmasına katkıda bulunur.
- ✓ Toplumda dilencilik, hırsızlık ve yankesicilik gibi kötü ve yüz kızartıcı durumların azalmasına aracılık eder.
- ✓ Toplumsal görevlerinin farkına varır, birlik ve beraberlik ruhu kazanır. Vücudun bir organı hastalandığında diğer organların da rahatsızlıktan etkilenmesi gibi toplumda var olan sorunlardan acı duyar ve çözüme kendi çapında katkı sağlar.
- ✓ Kendisini, sahip olduğu para ve eşyanın kölesi olmaktan kurtarır; elinde ki varlığın gerçek sahibinin Allah olduğunu ifade etmiş olur.
- ✓ Verme, paylaşma, yardımlaşma, bir insan kardeşinin derdine çare olma gibi temel insanî erdemlerle olgunlaşır ve Peygamber Efendimizin (a.s.) *"Veren el alan elden üstündür."* (Buhari, Nefekat,1) müjdesiyle mutlu olur.

"Az sadaka çok belâ savar." sözünün anlamını arkadaşlarınızla tartışınız.

2. Kutsala Yolculuk : Hac

İslâm'ın temel esaslarından biri olan hac, hem mal hem beden ile yapılan bir ibadettir. Hac, yılın belli bir zamanında Mekke'de bulunan Kâbe'yi ve belirlenmiş olan kutsal yerleri ziyaret etmektir. Irkı, rengi, cinsiyeti, dili, sosyal konumu ve yaşı farklı insanların birbirleriyle denk bir hâlde bir araya geldikleri yıllık bir toplanma anıdır.

Hac yolculuğunda Mekke şehrindeki Kâbe başta olmak üzere Safa, Merve, Arafat, Müzdelife ve Mina gibi kutsal yerler ziyaret edilir.

*"...Yolculuğa
gücü yetenlerin
Kâbe'yi
haccetmesi,
Allah'ın insanlar
üzerinde bir
hakkıdır..."*
(Âl-i İmrân, 97)

*Çevrenizden hacca giden birine nereleri ziyaret ettiğini,
oralarda neler hissettiğini sorunuz.*

Mekke çevresinde, **mikat** denilen yerler, **harem** bölgesinin sınırlarını çizer. Bu sınırlara ulaşıldığında giysiler, ayakkabı ve çoraplar çıkarılıp iki havluya bürünülür; hacca niyet edilir ve **telbiye** getirilir. Böylece **ihrama** girilmiş ve hac ibadetine başlanmış olunur. Hac ayları içinde haccin diğer **menasiki**, usulüne uygun olarak yerine getirilir. Haccı nasip eden Allah'a teşekkürün bir ifadesi olarak kurban kesilir ve hac tamamlanır.

Haccın Farzları

İhram: Hac yapmaya niyet edip telbiye getiren kişinin, normal zamanlarda yapabildiği, çiçek koparmak, ağaç kesmek, saç-sakal tıraşı olmak, dikişli elbise giymek, avlanmak gibi bazı davranışlardan hac süresince uzak durmasıdır.

Kâbe'yi Tavaf Etmek : Hacerülesved'in bulunduğu köşeden başlayarak Kâbe'nin etrafında usulüne uygun yedi kez dönmektir.

Arafat'ta Vakfe Yapmak: Hacıların, Mekke'nin güney doğusunda bulunan Arafat'a gelerek Kurban Bayramı'ndan bir gün önce bir süre burada kalmalarıdır.

Telbiye

Emrin baş üstüne Allah'ım, baş üstüne...

Emrin baş üstüne ey ortaksız olan! Baş üstüne...

Tek öveceğim Sensin, tüm övgülerim Sana...

Kavuştuğum nimetlerin hepsi Senindir, her şey de Senin...

Yoktur ortağın Senin.

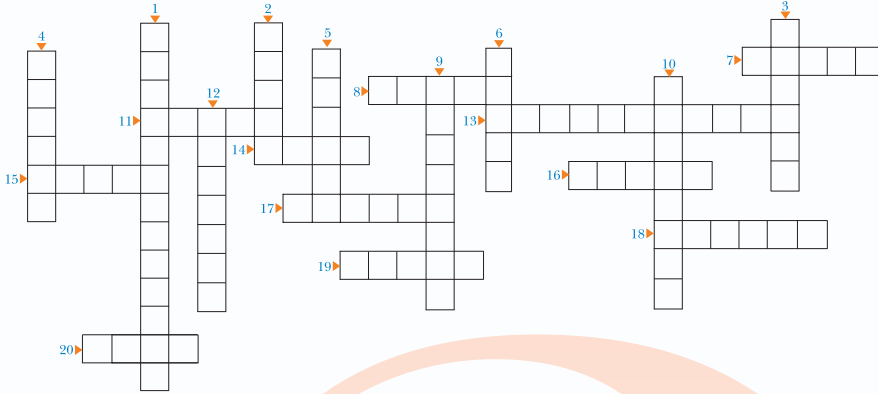
Kurban ibadeti hem birey hem de toplum açısından çeşitli yararlar sağlayan bir ibadettir. Kurban kesen kişi Allah'a bağlılığını gösterir, toplumda kardeşlik ve dayanışma duygularının gelişmesine katkıda bulunmuş olur.

Hacca Giden İnsan...

- ✓ Sade bir kıyafet içinde, diğer hacılarla aynı şartlarda hareket ederek eşitlik duygularını geliştirir.
- ✓ Makam, unvan, mal, mülk gibi maddî değerlerin bugün var olsa bile yarın yok olacağının farkına varır, böylece adalet duygusu gelişir.
- ✓ Irk, renk, cinsiyet, dil, yaş gibi her türden farklılığın geçici ve önemsiz olduğunu anlar. İslâm kardeşliği etrafında bütün insanlarla tanışıp kaynaşmanın önemini kavrar.
- ✓ Allah'ın huzurunda insanların yaptıklarının hesabını vereceği mahşer gününü hatırlar ve ahiret için kendini hazırlama bilinci kazanır.
- ✓ Sabır, zorluklarla baş edebilme, toplu hâlde hareket edebilme, yardımlaşma, dayanışma gibi güzel nitelikler kazanır.
- ✓ Allah'ın kendisine verdiği sağlık, yetenek, mal, mülk gibi nimetlere şükretmiş olur.
- ✓ Hz. Peygamber ve arkadaşlarının yaşadığı yerleri gezip görerek onların bıraktığı mesajı daha güçlü sahiplenir.
- ✓ Dinin bireysel yönünün yanı sıra toplumsal tarafının da bulunduğu fark ederek toplum içi hak ve görevlere yönelik sorumluluklarını üstlenir.

Bulmaca

- 1. “Beş çeşit yemiş, / Birbirine değmemiş. / İkişi gün görmüş, / Üçü gün görmemiş.”
- 2. Ramazan ayından ve bereketinden faydalanmış olmanın teşekkürü olarak ve Allah'ın bizi var etmesine duyulan şükran amacıyla Ramazan ayında, bayram namazından önce verilmesi gereken sadaka.
- 3. Farz olmayan ibadetlere verilen genel ad.
- 4. Namazlarda da sürekli tekrarlanan, Allah'ın büyüklüğünü ifade eden “Allahu ekber” sözüne verilen ad.
- 5. Kur'an-ı Kerim'de bazen zekâtla eş anlamlı olarak kullanılan, Allah yolunda yapılan her türlü harcamayı ifade eden kelime.
- 6. Namazın, bir kıyam, bir rükû ve iki secdeyi içeren kısmı.
- 7. Peygamberimizin bereketli olduğunu söylediği ve imsak vaktinden önce yenilen yemek.
- 8. Cuma namazının şartlarından birisi olan, mutlaka Allah'a hamd ile başlayan, müjdeli veya sakındırıcı ifadeler içeren, müminlere yönelik konuşma.
- 9. Su bulunmadığında ya da kullanılamaz olduğunda, abdest ve gusûl yerine geçmek üzere, ellerle yüzü ve iki kolu toprakla ovma şeklinde yapılan sembolik temizlik.
- 10. Gecenin ortasında uykudan uyanıp kılınan iki, dört ya da sekiz rekâtlik namaz.
- 11. Yatsı namazı kılındıktan sonra sabah namazı vaktine kadar kılınabilen, üçüncü re-

kâtında Kunut duasının okunduğu, üç rekâtlik namaz.

- 12. Yatsı namazı ile vitir namazının arasında kılınan, ramazana özel bir namaz.
- 13. Ramazan ayında, Kur'an'ın indirilmeye başlandığı, bin aydan daha hayırlı olan gece.
- 14. Farz namazların vaktinin geldiğini müminlere bildirmek için sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı vakitlerinde, günde beş kez tekrarlanan özel sözler, namaza çağrı.
- 15. Allah'ın hoşnutluğunu elde etme amacıyla kişinin kendi mal varlığından karşılıksız harcamaya yapması, muhtaçlara yardımda bulunması; zekâtı, fitreyi ve gönüllü olarak yapılan her türlü hayrı içeren kavram.
- 16. Farz namazlarda, ezanla vaktin girdiği duyurulduktan sonra farz namazın kılınmak üzere olduğunu haber vermek için okunan, “Kad kameti's-salâh” (namaz başladı) cümlesinin eklenmesi dışında sözleri ezanla aynı olan çağrı.
- 17. “Bir gün vardır, bilirsiniz, / Pek sever onu hepimiz, / Gümbür gümbür gelir, / Arefesinden bellidir.”
- 18. Namazı birlikte, bir imama uyarak kılan Müslümanların oluşturduğu topluluk.
- 19. Farzları; ağza su almak, burna su çekmek ve bütün vücudu suyla yıkamak olan temizlik şekli; boy abdesti.
- 20. Cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimse.

Ahlâk

Öncele-Araştır-Düflün

1. **Ahlâk, erdem, fazilet, huy** kelimelerinin anlamlarını sözlüklerden araştırınız.
2. Güzel ahlâklı olmayı kendimize ilke olarak edinirsek neler yapmamız gerekir?
3. Önemli bir insanın hayat hikâyesini araştırıp örnek davranışlarını arkadaşlarınıza tanıttınız.
4. Beğendiğiniz en güzel ahlâkî davranışınızı düşünüp size sağladığı yararları söyleyiniz.
5. Kendisine ve ailesine karşı ahlâkî görevlerinin farkında olan bir Müslüman neler yapar?
6. Peygamberimizin (a.s.) “Bütün çocuklar Müslüman olarak doğar” (Müslim, Kader, 25) sözünden ne anlıyorsunuz?
7. Çevrenizdekilerle röportaj yaparak Peygamberimizin (a.s.) ahlâkının onlarda yaptığı çağrışmaları söylemelerini isteyiniz.
8. Çevresine ve bütün insanlara karşı görevlerinin farkında olan bir Müslüman neler yapar?
9. Peygamberimizin (a.s.) Veda Hutbesi’ni okuyarak ahlâkî öğütlerini bulunuz.
10. Bir arkadaşınıza güzel ahlâklı olmanın yararlarını nasıl anlatırsınız?
11. Din kültürü ve ahlâk bilgisi ders kitabınızdan veya Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yayımlamış olduğu aşğıdaki kitaplardan ahlâkla ilgili bölümleri okuyunuz:
 - a) **İslam Ahlakı ve Manevi Vazifeler**, İbrahim Ağâh Çubukçu
 - b) **İyiliğin Mukafatı**, Zarife Canan
 - c) **Ayet ve Hadislerin Işığında Sevgi ve Dostluk**, İsmail Karagöz
 - d) **Model Şahsiyet Olarak Hz. Peygamber ve Hoşgörüsü**, Yaşar Yığit

Hayatın Yankısı

Bir adam ve oğlu yürüyüş yapıyorlardı. Çocuk birden takılıp yere düştü. “Ah!” diye bağırdı. İleride bir dağın tepesinden “Ah!” diye bir ses duyuldu. Çocuk merakla “Sen kimsin?” diye sordu, “Sen kimsin?” karşılığını aldı. Bu kez kızdı ve “Sen bir korkaksın!” diye bağırdı. Dağdan gelen ses “Sen bir korkaksın!” oldu. Çocuk babasına döndü. “Baba, ne oluyor böyle?” Babası dağa dönüp “Sana hayranım.” diye bağırdı. Gelen cevap “Sana hayranım.” oldu. Baba tekrar bağırdı. “Sen muhteşemsin!” Gelen cevap “Sen muhteşemsin!” oldu. Çocuk çok şaşırды; ama hâlâ ne olduğunu anlayamıyordu. Babası açıklamasını yaptı: “Buna yankı denir. Aslında bu hayattır. Hayat, daima sana, senin ona verdiklerini geri verir.”

İnsanlar birbirinin aynasıdır. Hayatımızı ve ilişki biçimimizi belirleyen, birbirimize yönelik davranışlarımızdır. Bize nasıl davranılmasını istiyorsak o şekilde davranmalıyız. Ne görmek istiyorsak onu sunmalıyız: Sevgi bekliyorsak sevgi, şefkat istiyorsak şefkat, saygı umuyorsak saygı... Neyle karşılaşmak istemiyorsak onu da yapmamalıyız. Düşmanlıkla karşılaşmamak için düşmanlıktan, bencillik görmek için bencillikten, haksızlığa uğramamak için haksızlıktan kaçınmalıyız.

*Sevgili
Peygamberimiz
(a.s.) şöyle
buyurur:
“Sizden birisi
kendisi için
istediğini
kardeşi için de
istememezse
gerçekten
iman etmiş
sayılmaz.”*

(Buhari, İman, 7)

Altın Kural:

Sana nasıl davranılmasını istiyorsan sen de öyle davran.

I. ÜNİTE

1. İslâm Güzel Ahlâktır

Güzel ahlâk, doğru ilkelerin insanda davranış hâline gelmesi, doğru davranışların da alışkanlığa dönüşmesidir. İslâm'ın en önemli amacı, insanların güzel ahlâk sahibi olmaları ve olgunlaşmalarıdır. Peygamber Efendimiz (a.s.) **“Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.”** buyurur (Muvatta, Hüsnu'l-Hulk, 8).

Bir Müslüman'ın değeri, ahlâkının güzelliği ile ölçülür. Peygamber Efendimiz (a.s.), iyi ahlâk sahibi olanları sevdiğini bildirmiş, “Allah katında en çok sevilen kullar kimlerdir?” sorusuna da **“Ahlâkı en güzel olanlardır.”** cevabını vermiştir (Terğib ve Terhib, 4/182).

İslâm dini, iman ve ibadet esaslarıyla insanların kötü huy ve alışkanlıklardan kurtulup güzel ahlâk sahibi olmalarını hedeflemektedir. Önceki bölümlerde, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kaza ve kadere iman eden, namaz kılan, oruç tutan, hacca giden ve zekât veren bir insanın kazandığı güzel özellikleri gördük. Bunun yanı sıra kişinin imanının ve ibadetlerinin değeri de ahlâkının güzelliği ile bağlantılıdır. Allah'ın hoşnutluğunu kazanmanın yolu güzel ahlâktan geçer.

*“Kim iyilik yaparak
kendini Allah'a teslim ederse
şüphesiz en sağlam
kulpa tutunmuştur.
İşlerin sonu Allah'a varır.”*

(Lokman Sûresi, 22)

İman ve ibadet esaslarını Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamber Efendimizin (a.s.) sünnetinden öğrendiğimiz gibi neyin iyi, güzel ve faydalı olduğunu; neyin kötü, yanlış ya da zararlı olduğunu da aynı kaynaklardan öğreniriz. Güzel ahlâka sahip olabilmek için

Allah'ın emirlerine sarılır, yasaklarından kaçınırız. Bu emir ve yasakların hepsi birbirleriyle bağlantılıdır.

Sahip olduğumuz güzel bir alışkanlık beraberinde diğer güzel huyları getirir, kötü huylardan da uzak kalmamızı ve kurtulmamızı sağlar. Örneğin adaletli olmaya çalışan bir kişi, başkalarının haklarına saygılı olur. Anne babasına, arkadaşlarına, akrabalarına, kendinden küçüklere ve büyüklerine, Allah'ın yarattığı her şeye saygı gösterir. Allah'a duyduğu saygı ona sorumluluklarını hatırlatır.

Kanadı kırık bir kuşa, köşe başında ağlayan bir çocuğa, kendisinden yardım isteyenlere karşı sorumluluk duyar. Bencillikten uzaklaşır, fedakâr davranmaya başlar. Çevresine merhamet ve hoşgörüyle bakar ve sahip olduğu nimetler için Allah'a şükreder. Şükürü imanını artırır, imanı da cesaretini...

Haksızlık ve zulümle cesurca mücadele eder, mücadele ettikçe azmi ve sabrı gelişir. Sabrı onu kinden uzak tutar; böylece kötülüğü iyilik yaparak önlemeyi öğrenir. Verdiği sözleri tutmayan arkadaşına, kendisi her verdiği sözü yerine getirerek örnek olur.

Sözünü tuttuğu için saygı görür, samimi dostluklar kurar. Dostluk onu kıskançlıktan uzaklaştırır, ona vefalı olmayı öğretir. Kendisine ve topluma emeği geçenlere de vefa gösterir. Emeğin kıymetini bilir, hiç kimseyi ve hiçbir şeyi hor görmez. Allah'ın yarattığı her şeyde bir güzellik olduğunun farkına varır. Hayata iyimser bakar, mutlu olur. Mutlulukla selâmlar arkadaşlarını, mutluluğunu çevresindekilerle paylaşır.

Sevgili Peygamberimiz (a.s.) buyurur:

“Küçüklerimize sevgi ve şefkat göstermeyen ve büyüklerimizin değerini bilmeyen bizden değildir.”

(Ebu Davud, Edep, 58)

2. *Ahlâkın Kaynağı Olarak Sevgili Peygamberimiz (a.s.)*

*“Andolsun,
Allah’ın Rasûlünde
sizin için;
Allah’a ve
ahiret gününe
kavuşmayı uman,
Allah’ı çok
zikreden
kimseler için
güzel bir örnek
vardır.”*

(Ahzâb Sûresi, 21)

Peygamber Efendimiz (a.s.) Allah’ın mesajını insanlara iletme görevini yerine getirirken aynı zamanda bu mesajın gerekliliklerini en güzel şekilde yaşayan kişi olmuştur. Onun hayatı nasıl davranmamız gerektiği konusunda bize en güzel şekilde rehberlik eder. İçinde bulunduğumuz durum ne olursa olsun onun hayatından bir örnek bulabilir ve kendimizi Peygamber Efendimizin (a.s.) rehberliğinde şekillendirebiliriz.

O hangi durumda nasıl davranmıştı? Onun hayatını öğrendikçe size nasıl yol gösterdiğini de keşfedeceksiniz. Kendi hayatınızda karşılaşacağınız durumlarda Peygamber Efendimizin (a.s.) size nasıl örneklik yapabileceğine dair işte birkaç örnek:

- ✓ Zengin ve varlıklı olduğunda Peygamber Efendimizin (a.s.) ticaretle uğraştığı, kervanları götürüp getirdiği zamanki cömertliğini hatırla.
- ✓ Fakir ve yoksul olduğunda Peygamber Efendimizin (a.s.) vatanını ve bütün malını mülkünü terk ederek Mekke’den Medine’ye hicret ettiği zamanki sabrını düşün.
- ✓ Sınıf başkanı olduğunda dönemin ileri gelenleri kendisine itaat ettiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) onlara nasıl adaletli davrandığını hatırla.

- ✓ Kendini zayıf ve kimsesiz hissettiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) Mekke’de başına gelen sıkıntı ve eziyetleri gözünün önüne getir.
- ✓ Bir işte galip geldiğinde Peygamber Efendimizin (a.s.) Bedir, Huneyn ve Mekke’de düşmana üstün geldiği günlere bakarak onun davranışlarından kendine ders çıkar.
- ✓ Mağlup olduğunda Peygamber Efendimizin (a.s.) Uhud harbinde şehit ve ağır yaralı arkadaşları arasında üzgün bir şekilde dolaştığını, ama yine de ümidini yitirmediğini düşün.
- ✓ Birisine bir şey öğretiyorsan Peygamber Efendimizin (a.s.) mescitte arkadaşlarına nasıl öğretmenlik yaptığını hatırla.
- ✓ Birisinden bir şey öğreniyorsan Peygamber Efendimizin (a.s.), Ceb-rail’in karşısında nasıl diz çöküp ilâhî bilgileri öğrendiğini düşün.
- ✓ Hiçbir yardımcın olmadığı hâlde adaleti gerçekleştirmek, iyiliği haykırmak istiyorsan Mekke’deki zayıf hâline rağmen Peygamber Efendimizin (a.s.), hakkı ve adaleti açıkça ilân ettiği zamanı hatırla.
- ✓ Bir olay ya da oyunda hakem olursan İslâm gelmeden önce, Kureyş reisleri birbirine girmek üzereyken, Hacerülesved’i yerine koymak için Peygamber Efendimizin (a.s.) onlar tarafından niçin hakem kabul edildiğini ve Peygamber Efendimizin (a.s.) nasıl bir hüküm verdiğini düşün.

Arkadaşlarınızla birlikte bir Müslümanın kendisine ve ailesine karşı görevlerini düşününüz. Herkes alfabedeki harflerin sırasını gözeterek o harfle başlayan bir cümle söylesin.

Örnek:

[A] Allah’a ibadet etmek Müslümanın görevlerindendir.

[B] Büyüklerine saygılı davranmak Müslümanın görevlerindendir.

Sıra kendisine geldiğinde uygun bir cümle kuramayanlar oyun dışı kalsın.

II. ÜNİTE

Kendimize ve Ailemize Karşı Görevlerimiz

*“Rabbin,
kendisinden başkasına
asla ibadet
etmemenizi,
ana-babaya
iyi davranmanızı
kesin olarak emretti.
Eğer onlardan
biri ya da her ikisi
senin yanında
ihtiyarlık çağına
ulaşırsa sakın onlara
‘öf!’ bile deme;
onları azarlama;
onlara tatlı ve
güzel söz söyle.
Onlara merhamet
ederek tevazu
kanadını indir
ve de ki: ‘Rabbim!
Tıpkı beni küçükken
koruyup yetiştirdikleri
gibi sen de onlara acı.”
(İsrâ Sûresi, 23-24)*

Allah’ın, her zaman her şeyi gördüğüne, yapılanları bildiğine, gizli-açık her şeyden haberdar olduğuna inanan bizler, davranışlarımızı bu inançla biçimlendiririz. Bu inanç, insanı, kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmeye, görevi olan işleri hakkıyla yerine getirmeye yöneltir. Buna **sorumluluk** denir. Hem Allah’a, hem diğer insanlara, hem de bütün yaratılmışlara karşı sorumluluklarımız olduğu gibi kendimize ve ailemize karşı da sorumluluklarımız vardır. İnsan, başkalarına karşı sorumluluklarını yerine getirebilmek için de önce kendisine karşı sorumluluklarını yerine getirmelidir.

*“Emrolunduğun
gibi dosdoğru ol.”
(Hâd Sûresi, 112)*

*“...Kendi kendinizi
tehlikeye atmayınız...”
(Bakara Sûresi, 195)*

Peygamber Efendimiz (a.s.) **“Bütün çocuklar Müslüman olarak doğar.”** buyurmuştur. Yaratılışımızdaki doğruluğu ve temizliği korumak kendimize karşı görevlerimizin başında gelir. İnanmak insanın en temel ihtiyacıdır. İnsan ancak iman ile huzur bulur. Vicdanı ancak iyi ve güzel davranışlarla rahata kavuşur.

İnsan aklının ve zekâsının ihtiyacı ise bilgidir. Bilgi, iman ile birleştiğinde insanı her türlü kötülük ve çirkinlikten korur.

Bilgi edinebilme yeteneği insana verilmiş çok önemli bir nimettir. Bu yeteneğini kullanmayan insan kendi aklına ve zekâsına haksızlık ettiği gibi Allah'ın verdiği bu nimete de teşekkür etmemiş olur.

İnsan, bilgi ve iman sahibi olduğunda ibadetlerini yerine getirmesi gerektiğinin de farkına varır. İbadetler, Allah'a saygının ifadesi olduğu gibi kişinin dünya ve ahiret mutluluğunun da şartıdır. Dünya ve ahiret mutluluğuna kavuşmak isteyen insanın kendine karşı görevlerinin en önemlilerinden birisi de ibadetlerini yerine getirmesidir.

Bütün bu görevleri yerine getirebilmek için insan, beden sağlığına dikkat etmekle sorumludur. Bedenimiz ve sağlığımız Allah'ın bize verdiği bir emanettir. Hepimiz bu emaneti korumakla sorumluyuz. Peygamber Efendimiz (a.s.) **“Senin bedeninin sende hakkı vardır.”** buyurmuştur (Taç, 2/100).

İnsan, öncelikli olarak en yakınlarına karşı görevlerini yerine getirmelidir. Bu kişilerin başında da anne ve baba yer alır. Anne ve babamızı söz ya da davranışlarımızla, hiçbir şekilde incitmemek, onlara güler yüzlü ve tatlı sözlü davranmak, onların isteklerini yerine getirmeye çalışmak görevlerimiz arasındadır.

“Allah'ın en sevdiği davranış vaktinde kılınan namaz ile anne ve babaya iyilik yapmaktır.”

(Tirmizi, Salât, 127/176)

Kendisine ve Ailesine Karşı Ahlâkî Görevlerinin Farkında Olan Bir Müslüman...

- ✓ Yaptığı işi en iyi biçimde yapmaya çalışır. Çünkü Allah’a ve kendi vicdanına hesap vermesi gerektiğini düşünür.
- ✓ Kendisine öğretilenleri en güzel şekilde öğrenmeye çalışır, bilgisini artırmak için gayret gösterir.
- ✓ Sadece başkalarına karşı değil, kendisine karşı da dürüsttür.
- ✓ Genişlik ve bolluğa ulaşırsa şükreder, darlık ve sıkıntıya düşerse yılgınlık göstermez. Karşılaştığı her şeyde kendisi için hayır ve güzelliğeler olduğunu bilir.
- ✓ Kapasitesinin üstünde herhangi bir şeyle sorumlu tutulmadığını bilir. Sorumlu olduğu şeylerin gereğini yerine getiremeyeceği endişesi taşımaz. Çünkü *“Allah bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar.”* (Bakara Sûresi, 286)
- ✓ İyi ve kötü bütün davranışlarının karşılığını göreceğini bilir ve aile içindeki sorumluluklarını başkalarına yüklemeye çalışmaz.
- ✓ Bencillikten uzaklaşır, aile bireylerine sevgisi ve yakınlığı artar, bunun da ilişkilerine olumlu katkı sağlayacağını bilir.
- ✓ Peygamber Efendimizin (a.s.) hayatını örnek alır. Ailesiyle ve akrabalarıyla ilişkilerini onun davranışları ışığında düzenler.
- ✓ Problemler karşısında zayıflık göstermez, üstesinden gelmeye çalışır.
- ✓ Cahilce davranışın cesaret değil, cür’etkârlık ve kendini bilmezlik olduğunu bilir.
- ✓ Her zaman doğru olanı yapmaya çalışır.

**Kendinizi hayalinizdeki mesleğe ulaşmış bir kişi olarak düşünün.
Doktor, mühendis, öğretmen, müftü, imam hatip, pilot, mimar...
Görevinizi yaparken nelere dikkat etmeniz gerektiğini söyleyiniz.**

Aşağıdaki durumları tartışınız:

- *Vücudumuzdaki organların görevlerini düşünün.
Organlarımızdan biri işlevini yerine getirmezse ne olur?*
- *Aile fertlerine düşen görevler nelerdir? Yerine getirilmezse ne olur?*

- ✓ Hiçbir zaman ve hiçbir kimseye karşı dürüstlüğünden ödün vermez.
- ✓ İsraf etmez, cimrilikten de kaçınır.
- ✓ Büyüklerine ve küçüklerine şefkatli, sabırlı, saygılı davranır.
- ✓ Olumsuz durumlar karşısında kendisini anlık tepkilerden korur. Olaylara, acele etmeden, telâşa kapılmadan, sakinliğini koruyarak yaklaşır. Kararlı ve azimli davranır.
- ✓ Hayatını Allah'ın koyduğu ölçülere göre düzenleyerek korkusuzca ve dikkatli bir şekilde sonuna kadar, zorluklara direnir.
- ✓ Kardeşlerini yada başkalarını kıskanmaz, herkese karşı hoşgörülüdür.
- ✓ Bütün davranışlarında ve sözlerinde samimiyeti hissedilir.

Aşağıda bazı davranış örnekleri verilmiştir. İyi bir Müslümanın yapması uygun olan davranışlara D, yapması uygun olmayan davranışlara Y koyunuz.

() Hırsızlık yapmaz.	() Haram yemez, helâl kazancı gözetir.
() Laf taşır, dedikodu yapar.	() Sözünde durmaz.
() Kumar oynamaz.	() Ölçüden ve tartıdan çalar.
() Bencildir, hep kendini düşünür.	() Yetim ve öksüzleri korur.
() Çevresinde ihtiyacı olanlara yardım eder.	() Sabırsız ve acelecidir.
() Başkasının malını izinsiz alır ve kullanır.	() Karşındakini kandırır.
() Kendi çıkarlarını korur, başkalarınınkini önemsemez.	() Zina yapmaz.
() Kendisine zarar verecek içecekleri kullanmaz.	() Güler yüzlüdür, kimseyi terslemez.
() Kendine emanet edilen malı korumaz.	() Rüşvet alıp verir.
() Kul hakkından sakınır, kimseye haksızlık etmez.	() Borcuna sadık değildir.
	() Yaptığı iyiliği başa kakar.
	() Her şeye karşı insafı ve merhametlidir.
	() Yalan söylemez.

III. ÜNİTE

Çevremize ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerimiz

*“Ey iman edenler!
Allah için hakkı
titizlikle ayakta tutan,
adalet ile şahitlik
eden kimseler olun.
Bir topluma olan
kininiz sizi
adaletsizliğe itmesin.
Adil olun.
Bu, Allah’a
karşı gelmekten
sakınmaya
daha yakındır.”*
(Mâide Sûresi, 8)

İslâm ahlâkı her insanın temel haklarına saygı göstermeyi gerektirir. Her insan; yaşama, helâl şekilde mal mülk edinme, kişiliğine karşı saygı duyulma, diğer insanlarla eşit muamele görme, özel hayatına karışılmama, yeme-içme-barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılama gibi haklara sahiptir.

*Peygamber Efendimize (a.s.)
“En hayırlı insan kimdir?” diye soruldu.*

Peygamberimiz, “İnsanlara en faydalı olanlardır.” buyurdu.

(Camiu’s-Sağir, 9/47)

Müslümanlar birbirlerinin ve tüm insanların haklarına saygı gösterirler. Bunun ötesinde, kardeş olduklarının bilinciyle, birbirlerinin sıkıntılarını gidermeyi, yüklerini paylaşmayı, karşılaştıkları güçlüklerde yardımlaşmayı görev kabul ederler. Güç duruma düşenin sorununu istekle, içtenlikle, hiçbir sıkıntı hissetmeksizin gidermeye çalışırlar. Kendilerine bir kötülük yapıldığında affederler, kin tutmazlar. Aynı kötülükle bir kez daha karşılaşmak için dikkatli olmayı ve tedbir almayı da ihmal etmezler.

“Özü sözü, içi dışı bir olmak” ne demektir? Açıklayınız.

*“Onlar Allah’ı ve müminleri aldatmaya çalışırlar.
Oysa sadece kendilerini aldatırlar da farkında değildirlər.”*

(Bakara Sûresi, 9)

“Kendini aldatmak” ne demektir? Açıklayınız.

Müslümanlar ayrıca her zaman nezaketle davranırlar. İnsanlarla karşılaşınca selâm verirler, güzel sözlerle konuşurlar. İhtiyacı olan birini gördüklerinde başkasının yardım etmesini beklemezler, kendileri yardım ederler. Çevrelerinde olumlu değişiklikler yapacak gücü her zaman kendilerinde bulurlar. Onur, değer ve haklarına bir saldırı olursa bunlarla sonuna kadar mücadele ederler. Haksızlık kime karşı yapılmış olursa olsun buna razı olmazlar, haksızlığa uğrayanların hakkını savunurlar. Kazançlarını helâl yoldan elde etmeleri gerektiğini bilirler, Peygamber Efendimizin (a.s.) “Ticarette doğruluktan ayrılmayan kimse kıyamet gününde peygamberlerle beraber olacaktır.” sözünü (Tirmizi, Buyû’, 4) akıllarından çıkarmazlar. Zengin-fakir, güçlü-zayıf farkı gözetmeden herkese eşit davranırlar. Güçlünün haklı değil, haklının güçlü olduğu gerçeğine inanırlar. Sahip olduğu şeylerin Allah’ın kendisine verdiği emanetler olduğunu bilirler. Yardım ettikleri kişinin kendilerine borçlu olduğunu düşünmezler.

*“Ey iman edenler!
Sabrederek ve
namaz kılarak
Allah’tan yardım
dileyin.
Şüphə yok ki
Allah sabredenlerle
beraberdır.”*

(Bakara Sûresi, 153)

Çevresine ve Bütün İnsanlara Karşı Görevlerinin Farkında Olan Bir Müslüman...

*“Ey iman edenler!
Kendi evlerinizden
başka evlere,
geldiğinizi
hissettirip
ev sahiplerine
selam vermeden
girmeyin.
Bu davranış sizin
için daha
hayırlıdır.
Düşünüp
anlayasınız diye
size böyle
öğüt veriliyor.”*
(Nûr Sûresi, 27)

*“Mal biriktiren ve
onu durmadan
sayan,
insanları arkadan
çekıştiren,
kaş göz işaretiyle
alay eden
her kişinin
vay hâline!”*
(Hümeze Sûresi, 1-2)

- ✓ Sadece kendisi için yaşamadığını bilir, dünyadaki tüm insanlar için elinden geleni yapar.
- ✓ Dostluğa ve arkadaşlığa önem verir. Arkadaşlarına vefalıdır.
- ✓ Kendisine bir sır verildiğinde bunu saklar. Başkalarının özel hayatına saygı duyar.
- ✓ Kimsenin arkasından konuşmaz. Kötü zanda bulunmaz.
- ✓ Başkalarıyla alay etmez. Karşısındakinin de kendisi gibi bir insan olduğunun bilinciyle hareket eder.
- ✓ Sinirlendiği zaman öfkesini kontrol etmeyi bilir, sonradan pişman olacağı bir şeyi yapmamaya çalışır.
- ✓ Büyük küçük ayrımı yapmadan herkese saygılı davranır.
- ✓ Zekât, fitre gibi maddî yükümlülüklerini yerine getirmekle kalmaz, gülümsemenin bile bir yardımlaşma ve paylaşma olduğu bilincini taşır.

- ✓ Gerçek yardımlaşmanın sadece iyi işlerde yardımlaşmak olduğunu bilir. Yanlış işler yapanlara ise onları kötülükten alıkoymaya çalışarak yardım eder.
- ✓ Kendisinden yardım isteyen kişiye, **“İsteyeni sakın azarlama.”** (Duhâ Sûresi, 10) ayeti gereğince hiçbir şekilde kötü davranmaz.
- ✓ Vermekle kendisinden bir şeyin eksilmeyeceğini bilir, sahip olduklarının paylaştıkça bereketleneceğine inanır.
- ✓ Birine yardım etmek istediğinde Rabbinin **“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir.”** (Âl-i İmrân Sûresi, 92) buyrğunu hatırlar. Hoşlanmadığı ve atmak istediği eşyalarını değil, güzel olan ve sevdiği şeyleri verir.
- ✓ Yardımını güler yüzle yapar, başa kakmaz.
- ✓ Yardımı gösteriş için yapmaz. Öyle ki sağ elinin verdiğini sol eli duymaz.
- ✓ Yönettiği ve birlikte çalıştığı kişilere insafli ve merhametli davranır.
- ✓ Kimseye haksızlık etmemek için titiz davranır.
- ✓ Taraf tutmaz. Haksız olan çok yakını da olsa haklı olanın yanında yer alır.

*“Ey iman edenler!
Mallarınızı
aranızda
batıl yollarla
yemeyin.
Ancak karşılıklı
rıza ile
yapılan ticaretle
olursa başka.
Kendinizi
helâk etmeyin.
Şüphesiz Allah
size karşı çok
merhametlidir.”*
(Nisâ Suresi, 29)

*“Şüphesiz
Rabbimiz Allah’tır
deyip sonra da
dosdoğru olanlara
hiçbir korku yoktur,
onlar
üzülmeyecekler de.
Onlar
cennetliklerdir.
Yapmakta
olduklarına karşılık
orada sürekli
kalacaklardır.”*
(Ahkâf Sûresi, 13-14)

- ✓ Allah'ın adaletli olduğunu bilir ve ona güvenir.
- ✓ Kimseyi kandırmaz. Peygamber Efendimiz (a.s.) “*Aldatan yahut zarar veren yahut hile yapan bizden değildir.*” buyurmuştur (Kenzü'l-Ummal, 7825).
- ✓ Verdiği sözde durur. Asla yalan söylemez.
- ✓ Komşusu açken tok yatmaz.
- ✓ Hastaları ziyaret eder.
- ✓ Yetimleri korur ve gözetir.

Değerlendirme Soruları:

1. Sorumluluğu herkesin bir başkasına yüklediği bir olay yaşadınız mı? Ne gibi sorunlar ortaya çıktı?
2. Çevrenizde “Bana ne, başkaları düşünsün.” demeden bireysel ve toplumsal sorumluluklarını yerine getiren kişiler var mı? Bu kişilerin toplum hayatına katkılarını üzerine arkadaşlarınızla tartışınız.

Herhangi Birine Çağrı

Öykümüz *Herkes, Birisi, Herhangi Biri* ve *Hiç Kimse* adlı dört kişi hakkındadır.

Yapılması gereken önemli bir iş vardı ve *Herkes, Birisi*'nin bu işi yapacağından emindi. Gerçi işi *Herhangi Biri* de yapabilirdi, ama *Hiç Kimse* yapmadı. *Birisi* buna çok kızdı, çünkü iş *Herkes*'in işiydi. *Herkes, Herhangi Biri*'nin bu işi yapabileceğini düşünüyordu; ama *Hiç Kimse, Herkes*'in yapamayacağını farkında değildi. Sonunda *Herhangi Biri*'nin yapabileceği bir işi, *Hiç Kimse* yapmadığı için *Herkes, Birisi*'ni suçladı.

Hz. Ömer'in Adaleti

Hz. Ömer halife olduğu dönemde bir akşam çalışıyordu. O esnada bir misafiri geldi ve oturup sohbet etmeye başladı. Hz. Ömer hemen ayağa kalktı ve yanmakta olan mumu söndürüp başka bir mum yaktı. Misafiri şaşkın gözlerle Hz. Ömer'e bakıyordu. Hiçbir şey anlamamıştı. Dayanamayıp sordu:

“O da mum, diğeri de mum. İkisi de aynı şekilde aydınlık veriyor. Niye birini söndürüp de ötekini yaktın?”

Hz. Ömer'in cevabı şu oldu:

“Söndürdüğüm mum, milletin parası ile alınmıştı. Özel işlerimi yaparken, arkadaşlarımla sohbet ederken onu kullanmaya hakkım yok. Bunun için o mumu söndürdüm ve kendi paramla aldığım mumu yaktım.”

1. Metne göre adaletsizlik olarak adlandırılan davranış nedir?
2. Küçük bir ihmalin adaletsizliğe yol açabileceği durumlar yaşadınız mı? Bir örnek veriniz.
3. Metni göz önünde bulundurarak bir adalet tanımı yapmaya çalışınız.

Yardımlaşma insanlar arasındaki toplumsal ilişkileri nasıl etkiler?

Arkadaşlarınızla tartışınız.

Çevremizdekileri yardımsever olmaya teşvik etmek için neler yapabiliriz?

Arkadaşlarınızla tartışınız.

*Yalan söylememek, güler yüzlü olmak
bir Müslümanın çevresine karşı sorumluluklarındandır.
Siz de Müslümanların çevresine karşı sorumluluklarından
beş tanesini yazınız.*

*“Müslüman,
Müslümanın
kardeşidir.
Ona hainlik etmez,
onu yaralamaz,
küçük düşürmez.”
(Buhari, Mezalim, 3)*

*“Mümin,
insanlarla uyuşan
ve insanların da
kendisi ile
uyuşabildiği
kimsedir.
Yakınlık kurmayan
ve kendisi ile de
yakınlık
kurulamayan
insanda
hayır yoktur.”*

(Ahmed bin Hanbel, 4/271)

**Peygamber
Efendimizin (a.s.)
bize öğrettiklerinden:**

*Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse
Allah da onun ihtiyacını giderir.*

*Kim bir Müslümanı bir sıkıntıdan kurtarırsa
Allah da onu kıyamet gününün
sıkıntısından kurtarır.*

*Kim bir Müslümanı giydirirse Allah da onu
kıyamet günü giydirir.*

(Ebu Davud, Edeb, 46)

Herkes Yardım Edecek Güçtedir

Okulun duvarlarında ve panolarda boş yer kalmamıştı. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu geçen hafta komşu şehirde yaşanan deprem felâketine duyarlılığı artırmak için bütün okulu afişlerle donatmıştı. Öğrenciler, bu afette evleri yıkılan, yakınlarını kaybeden, yaralanan, aç ve susuz kalan insanlara yardım etmek için çalışıyorlardı. Sık sık “Herkes yardım edecek güçtedir.” sloganı duyuluyordu. Hüseyin bu sözün doğru olmadığını düşünüyordu. Ona göre ihtiyacı olanlara yardım edebilmek için zengin olmak gerekirdi. Babası öldükten sonra ailesinin maddî durumu bozulan Hüseyin’in yardım kampanyasına verecek parası yoktu.

Kampanya üç gün sürmüştü. Sonunda toplanan eşyalar kamyonlara taşınmak üzere hazırlanıyordu. Hüseyin çekinerek elindeki paketle kamyonun yanına yaklaştı. Okul kapısında Osman’la karşılaştı. Osman, Hüseyin’in sınıf arkadaşıydı. Onun da maddî durumu iyi değildi. Günlük temizliğe giden annesiyle birlikte yaşıyordu. Kamyona eşyaları taşırken hayli yorulmuştu. Osman, Hüseyin’i görünce elindeki paketi sordu: “Ne gönderiyorsun deprem bölgesine?” Hüseyin cevap verdi: “Bu benim çocukluk yorganım. Annem ben doğunca diktirmiş. Kullanmak hiç nasip olmamış. Onun hatırası diye saklıyordum. Deprem bölgesinde çadırlarda kalan çocuklar kim bilir ne kadar üşüyorlardır, değil mi Osman? Artık bu yorgan ihtiyacı olan birisini ısıtacak. Aslında oraya büyük yardımlar gitmeli. Böyle benimki gibi önemsiz şeyler değil.”

Osman, arkadaşına şöyle karşılık verdi: “Hiç de önemsiz olduğunu düşünmüyorum. Yardımın büyüğü küçüğü yoktur. Yapılan her şey yeri ni ve karşılığını bulur. Benim verecek bir yorganım bile yok, ama yardım edemeyeceğimi düşünmedim. Öyle düşünseydim eşyaları paketleyen, kamyona taşıyan bir kişi eksik olacak; bu yüzden de kamyon belki de yola daha geç çıkacaktı. Ben, deprem bölgesine emeğim ve dualarımla yardım ediyorum.”

Ayşe Ne Yapmalı?

Şofben tüpünün parlaması sonucunda, Ayşe'nin sınıf arkadaşı Halide'nin elleri ve yüzü yanmıştı. Halide'nin ameliyatı için okulda para toplanıyordu. Eğer hemen eline ve yüzüne müdahale edilmezse yanık izleri kalabilirdi. Ayşe yedi aydır bilgisayar almak için para biriktiriyordu. Doğrusu ne yapacağını bilemiyordu. "Nasıl olsa birileri yardım eder." diye düşündü. Çünkü bilgisayar alması onun için çok önemliydi. Aklı karmakarışık.

Siz olsaydınız böyle bir durumda ne yapardınız? Hikayenin devamını yazınız.

Peygamber Efendimiz (a.s.), şöyle buyurur:

"Müslüman, Müslümanın kardeşidir.

Ona zulmetmez, onu tehlikede yalnız bırakmaz."

(Müslim, Birr, 58)

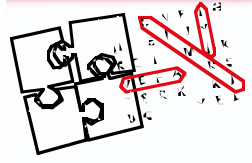
Kur'an'da Hz. Lokmân'ın oğluna şöyle nasihat ettiği aktarılır:

"Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah en gizli şeyleri bilendir, (her şeyden) hakkıyla haberdar olandır."

(Lokmân Sûresi, 16)

Bu ayetle bağlantılı olarak "İyilik yap denize at, balık bilmezse Hâlık (Yaratan) bilir." Atasözümüzü arkadaşlarınızla tartışınız.

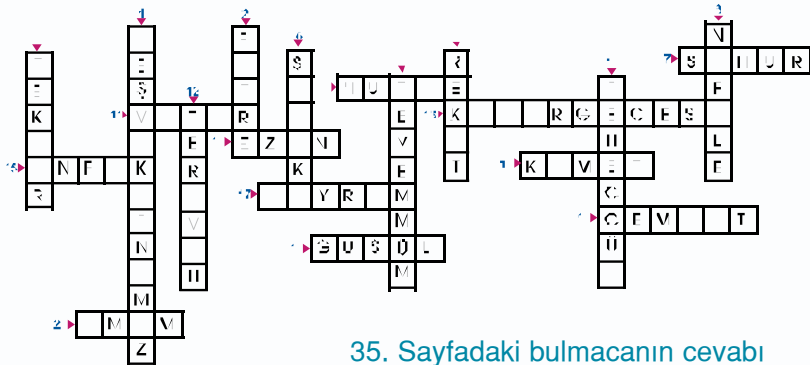
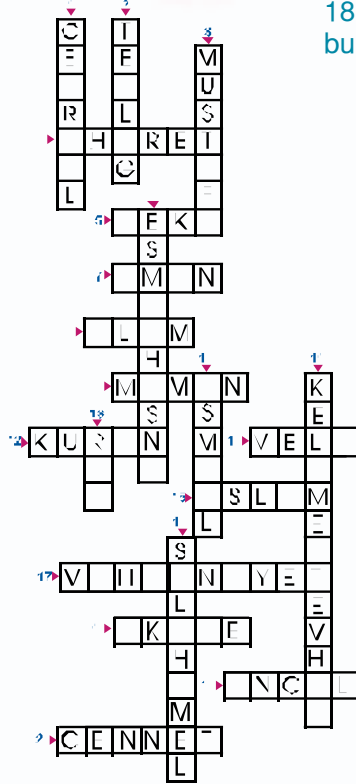
•	•	M		U	•	II		Y	E		M			S			L	
M		L	U	Z		M		S		U	M	U	N	M		T	M	U
L	•		S		•		U	Y	U	•	S	•		F			L	
I	S	I			•	G	I	L	I	T		Y	V	S	G	F	•	•
L	•	S	•	N	S		•	N	E		•	E	E	U	•	M	L	L
I	I	I	•	E					•	•	S		K	L			•	Z
S	N			Z		Y			•	M		E		•	H	C	E	•
	S	I				S	E	T	I	•	E		V	Y	N	K	S	U
		K				F	F	U		I	K	K		F		G	Y	
U				G	V	N			E	L	S	F		T			E	E
M				E	N		L			K	G		N		L	L		N
L	K	K	F	Y	Y		S	M	F				Z		T		S	C
U			L	G	M	C	I	E	S	M		F	N	L	N	K	L	E
S	G	K	•	S	T	•	K					Y	N	Z		K		S
I	E	M			L	V	L	I	E	I	K	I	S	•	L	E		U
E		I	T	E	L				S					S	T	V	T	
•	II	F	K		K	N	I	M	Z	N	G		Z			F	X	•
	F		S	N	•	Z	N	E	S			I		E	S	T	•	
I		E		S	F			T		K	F	F	•	I		E		

açıksözlü
 adalet
 adil
 alçakgönüllü
 atılgan
 bencil
 cesaret
 cesur
 cimri
 cömert
 çekingen
 dayanışma
 doğru
 dürüst
 düzenbaz
 elisıkı
 emin

fedakar
 girişken
 gözüpek
 hayırsever
 hırs
 hilekar
 hoşgörü
 ihmalkar
 infak
 insaf
 istikrar
 kandırmak
 korkak
 merhamet
 mesuliyet
 nankör
 pısırsık

sabır
 sadaka
 sağduyu
 sebat
 sorumlu
 şefkat
 tevekkül
 umursamaz
 vefa
 vicdan
 yalan
 yardımsever
 yiğit
 zalim
 zekat
 zulüm

18. Sayfadaki
bulmacanın cevabı

35. Sayfadaki bulmacanın cevabı